

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המרכז לשרותי מחקר פרקליני

הנחיות למתן חומרים לבע"ח כולל דרכי מתן ונפחים (עדכון 25/09/2007)

מטרה

לספק מידע בסיסי על דרכי מתן ונפחים לבע"ח בשיטות הנפוצות ביותר תוך מזעור כאב ומועקה.

רקע

מתן חומרים שונים נחוץ במגוון מחקרים מדעיים וכן ע"מ לעמוד בדרישות פיקוח. הנחיות אלו מדגישות את השיקולים והבעיות שאיתן יש להתמודד בבחירת דרכי מתן ונפחים ע"מ לבצע בצורה מיטבית מבלי להזיק לבע"ח.

נפחים הנחשבים בטוחים (ונפחים מקסימאליים מותרים)

מין	דרכי מתן ונפחים (ml/kg או *ml/site)				
	דרך הפה	תת עורי	תוך ביטני	תוך שרירי	תוך ורידי
עכבר	10 (50)	10 (40)	20 (80)	0.05*(0.1)*	5 (25)
חולדה	10 (40)	5 (10)	10 (20)	0.1* (0.2)*	5 (20)
ארנבת	10 (15)	1 (2)	5 (20)	0.25 (0.5)	2 (10)
חזיר	10 (15)	1 (2)	1 (20)	0.25 (0.5)	2.5 (5)
כלב	5 (15)	1 (2)	1 (20)	0.25 (0.5)	2.5 (5)

הספרה השמאלית מציינת נפח מומלץ למינון יחיד או מספר מינונים. הספרה בסוגרים מציינת נפח מרבי אפשרי.

הערות

בחומרים שאינם מסיסים במים יש להתחשב בזמן הספיגה לפני מתן חוזר. אין להזריק ביותר משני שרירים ביום אחד. זריקות תת עוריות יש להגביל ל 2-3 ביום למעט אדגובנט בארנבות (ראה הליך חיסונים בארנבות).

דרכי מתן

פה

להבטחת דיוק במינון ניתן להשתמש בהחדרת נוזלים לקיבה בעזרת מחט מיוחדת בעלת צורה קשתית וקצה מעוגל

ORAL GAVAGE NEEDLE

ניתן להכיל חומרים במזון או במי השתייה אך תחילה יש לבדוק טעימות (ע"מ למנוע הרעבה או הצמאה). אין להאכיל מכרסמים וארנבות במזון אבקתי מעל שבועיים ברציפות מאחר והשיניים הטוחנות יגדלו ויפריעו למנשך.

חומרים מסוימים ניתן להכיל בקוביות ג'לי וע"י כך ניתן לעקוב אחר צריכתם מבלי לפגוע בהרגלי האכילה של החיות.

מתן חומרים שלא דרך הפה

- גורמים שבהם יש להתחשב: מינון, נפח, יציבות החומר לפני ואחרי מתן, צמיגות, אוסמולליות, יכולת בופר, סטריליות, וזמינות ביולוגית.

pH 4.5-8.0-

- חומרים מזוהמים גורמים גירוי וזיהום במקום ההזרקה המביאים לפגיעה ברקמה ואף למוות.
- יש להשתמש במחט הדקה ביותר המתאימה לנפח צמיגות ומקום ההזרקה.
-רצוי לחמם חומרים לטמפרטורת החדר מייד לפני המתן.

תת עורי

- דרך מתן נפוצה, קצב ומידת הספיגה תלויים בחומר הניתן

תוך בטני (צפקי)

דרך מתן זו מתאימה פחות להזרקות חוזרות בשל הסיבוכים הכרוכים בה, במיוחד פגיעה במערכת העיכול או גירוי הגורמים דלקת צפקית.

תוך שרירי

זריקות תוך שריריות גורמות כאב מאחר והחומר המוזרק לוחץ על סיבי השריר ועצבים תחושתיים. יש לבחור מקומות שבהם פחות סיכוי לגרום לנזק עצבי.
בהזרקות חוזרות מומלץ להחליף את מקום ההזרקה כל פעם, ע"מ למנוע ולהקל על היווצרות דלקת. בממס שומני החומר נשאר באתר ההזרקה מעל 24 שעות.

תוך ורידי

קיימים שלושה מצבים שונים: הזרקה בבת אחת, הזרקה איטית, עירוני תוך ורידי. בהזרקה בבת אחת יש לוודא שהחומר אינו מזיק לתאי הדם ואינו צמיג מידי.
במתן נפחים גדולים מומלץ להביא את התמיסה לטמפרטורת הגוף.
במכרסמים מומלץ לא לעבור קצב של 3מ"ל לדקה.

תוך עורי

אתר המשמש להערכת או גירוי מערכת החיסון.

ניתן להשתמש באדג'ובנט.

נפחים של 0.1-0.05מ"ל.

חומרי העמסה למתן חומרים

רצוי שיהיו אינרטיים, חסרי השפעה על התכונות הביופיסיקאליות של החומר המומס בהם ולא רעילים לבע"ח.

חומרי העמסה כוללים אך לא מוגבלים לתמיסות מימיות איזוטוניות, בופרים, קו-סולבנטים, תרחיפים ושמנים.

בהזרקות תמיסות לא מימיות יש להתחשב בזמן הספיגה לפני מתן חוזר.

יש להשתמש בחומרים סטריליים, לשימוש רפואי לפני תאריך התפוגה במידת האפשר.

עובי מחטים לפי סוג חיה ודרך מתן

מין	תוך עורי	תת עורי	תוך שרירי	תוך ורידי	תוך בטני
עכבר	27G	25G	27G	26-28G	25-27G
חולדה	27G	25G	25G	25-27G	23-25G
שרקן	25G	23-25G	25G	25-27G	23-25G
אוגר	25G	25G	25G	25-27G	23-25G
ארנבון	25G	21-25G	25G	23-25G	21-23G
כלב	25G	21-23G	21-23G	21-25G	21-23G
כבשה	25G	19-23G	21G	19-21G	19-21G
חזיר	25G	19-21G	19-21G	19-23G	

Reference:

1. A good practice guide to the administration of substances and removal of blood, including routes and volumes. Karl-Heinz Diehl, Robin Hull, David Morton, Rudolf Pfister, Yvon Rabemampianina, David Smith, Jean-Marc Vidal, Cor Van De Vorstenbosch . J Appl Toxicol 21 15-23, 2001.
2. Refining procedures for the administration of substances. Report of the BVAAWF/ FRAME/ RSPCA/ UFAW joint working group on refinement. D.B. Mortom, M. Jennings, A. Beckwell, R. Ewbank, C. Godfrey, B. Holgayte, I. Inglis, R. James, C. Page, I. Sharman, R. Verschoyle, L. Westall and A.B. Wilson. Laboratory Animals 35, 1-41, 2001.

Guidelines for the Administration of Substances, Including Routes and Volumes

Objective

To provide a guide on administration of substances and volumes commonly used in laboratory animals while minimizing pain and distress

Background

Dosing of experimental animals is necessary for a variety of scientific investigations and to meet regulatory demands. These guidelines are designed to highlight the necessary considerations and to identify potential problems that will refine the technique and constitute good laboratory practice.

Administration Volumes Considered Good Practice (and possible maximal dose volumes)

Species	Route and Volumes (ml/kg except *ml/site)				
	Oral	SC	IP	IM	IV (slow iv)
Mouse	10 (50)	10 (40)	20 (80)	0.05*(0.1)*	5 (25)
Rat	10 (40)	5 (10)	10 (20)	0.1* (0.2)*	5 (20)
Rabbit	10 (15)	1 (2)	5 (20)	0.25 (0.5)	2 (10)
Pig	10 (15)	1 (2)	1 (20)	0.25 (0.5)	2.5 (5)
Dog	5 (15)	1 (2)	1 (20)	0.25 (0.5)	2.5 (5)

Figures on the left side of columns are intended as a guide of recommended volumes for single or multiple dosing. The second, bracketed sets of figures are the possible maximal values

Notes:

For non-aqueous injectates, consideration must be given to time of absorption before re-dosing.

No more than 2 intramuscular sites should be used per day.

Subcutaneous sites should be limited to 2 to 3 sites per day.

The subcutaneous site does not include Freund's adjuvant administration (see rabbit immunization guidelines).

Administrative Routes

Oral Route

It is recommended for the sake of accuracy of dosing, and to avoid dosing accidents, that liquids are administered by gavage.

Formulations in pellet diet or in water can be custom made, but the investigator must check for palatability.

Rodents cannot be fed powdered diet for prolonged periods (over 2 weeks) as their teeth will grow continuously and mal-occlusion will occur.

Some compounds can be formulated into small jelly cubes

Parenteral Routes

- The dose, volume used, stability of the formulation before and after administration, the pH (4.5-8.0), viscosity, osmolality, buffering capacity, sterility and biocompatibility of the formulation are all factors to consider.
- Contaminated substances can cause infection and irritation at site of injection and can lead to self mutilation and even death
- The smallest needle size should be used taking into account the dose volume, viscosity of injection material, speed of injection and species.
- Volume and frequency of administration should be kept to a minimum.
- Warm substance to room or body temperature immediately before administration

Subcutaneous

This route is frequently used. The rate and extent of absorption depend on formulation.

Intraperitoneal

This route is used infrequently for multiple dose studies because of possible complications.

There is a possibility of injecting into the intestinal tract and irritant materials may cause peritonitis.

Intramuscular

- Intramuscular injections may be painful, because muscle fibers are necessarily placed under tension by the injected material.
- Sites need to be chosen to minimize the possibility of nerve damage.
- Sites should be rotated for multiple dose studies.
- A distinction needs to be made between aqueous and oily formulations (speed of absorption, oily formulations likely to remain as a depot for > 24 hours).
- With multiple dose studies there is a need to consider the occurrence of inflammation and its sequel.

Intravenous administration

- For this route, distinctions are made between bolus injection, slow intravenous injection, and intravenous infusion.

Bolus injection: In most studies using the intravenous route the test substance is given over a short period, approximately 1 minute. Such

relatively rapid injections require the test substance to be compatible with blood and not too viscous.

- When large volumes are required to be given the injection material should be warmed to body temperature.
- The rate of injection is an important factor in intravenous administration and it is suggested that, for rodents, the rate should not exceed 3 ml/min.

Intradermal

- This site is typically used for assessment of immune, inflammatory, or sensitization response.
- Material may be formulated with an adjuvant.
- Volumes of 0.05 to 0.1 ml can be used dependent upon the thickness of skin.

Vehicles for Administration

- Vehicles should ideally be biologically inert, have no effect on the biophysical properties of the compound and have no toxic effects on the animals.
- Compounds include aqueous isotonic solutions, buffered solutions, co-solvent systems, suspensions and oils.
- For non-aqueous injections consideration should be given for time of absorption before re-dosing.
- Whenever possible use sterile medical grade compounds with valid expiration date to avoid confounding side effects.

Needle Sizes for Administration of Substances

<u>Species</u>	<u>Intradermal</u>	<u>Subcutaneous</u>	<u>Intramuscular</u>	<u>Intravenous</u>	<u>Intraperitoneal</u>
Mouse	27G	25G	27G	26-28G	25-27G
Rat	27G	25G	25G	25-27G	23-25G
Guineapig	25G	23-25G	25G	25-27G	23-25G
Hamster	25G	25G	25G	25-27G	23-25G
Rabbit	25G	21-25G	25G	23-25G	21-23G
Dog	25G	21-23G	21-23G	21-25G	21-23G
Sheep	25G	19-23G	21G	19-21G	19-21G
Pig	25G	19-21G	19-21G	19-23G	

Reference:

3. A good practice guide to the administration of substances and removal of blood, including routes and volumes. Karl-Heinz Diehl, Robin Hull, David Morton, Rudolf Pfister, Yvon Rabemampianina, David Smith, Jean-Marc Vidal, Cor Van De Vorstenbosch . J Appl Toxicol 21 15-23, 2001.
4. Refining procedures for the administration of substances. Report of the BVAAWF/ FRAME/ RSPCA/ UFAW joint working group on refinement. D.B. Mortom, M. Jennings, A. Beckwell, R. Ewbank, C. Godfrey, B.

Holgayte, I. Inglis, R. James, C. Page, I. Sharman, R. Verschoyle, L. Westall and A.B. Wilson. *Laboratory Animals* 35, 1-41, 2001.